

Református hitéleti lap

XV. évfolyam 10. szám

2011. október

ELKEZDŐDÖTT AZ ÚJ TANÉV

Szülők, nagymamák, nagypapák várják izgalommal, hogy milyen lesz a kis elsősnek az első iskolai napja, milyen élményekkel, benyomásokkal jön haza, vagy milyen lesz a serdülő ifjúnak a kollégista élet, az új gimnázium, vagy pedig hogyan kezdődik majd a felnőtté válás korszaka, az egyetemista független élet. A sok izgalommal, aggodalommal sok készülődés is jár, elindul a mindennapok tervezése, mikor jövőnk-megyünk, ki hozza –viszi a gyereket és hasonlóak. A kezdés nehéz mert nem mindegy, hogy siker vagy kudarc-élménnyel indul a kis nebuló, nem mindegy, hogy ki a tanító néni, kedves szerető egyéniség, bölcs nevelő, vagy pedig hivatásában megkeseredett valaki, aki ellenséget vél felfedezni minden diákban. Azért írom ezeket a sorokat, mert döbbenettel tapasztalom, hogy egy-egy rossz iskolai élmény, igazságtalannak érzett megtorlás, lekicsinyölés, hogy meg tudja tenni hatását egy életre. Erett, korú, felnőtt emberek, hogy tudnak ezekre emlékezni, évek után is elmondva, hogy mi történt velük, ki mit mondott, mit csinált stb. Bocssássák meg nekem azok akik érintettek és az oktatást a szívükön hordozzák, jómagam is ide értem, ha most azt írom amit pszichológusoktól hallottam, hogy már nem is igazán az lenne a kérdés, hogy hogyan, milyen módszerekkel, mennyit és mit tanítsunk az iskolában, hanem az, hogy mit tegyünk azért, hogy az oktatásunk, az iskola minél kevesebbet ártson a gyermekek személyiségének fejlődésében.

Itt szükségesnek tartom megemlíteni a porosz és az angolszász iskolarendszer közötti különbséget. Az előbbi arra koncentrál, hogy a gyermek minél több információt elsajátítson, ez a nálunk is

meghonosodott gyakorlat. A másiknak a célja a gyermek személyiségének a fejlesztése, kibontakoztatása. Mi sokszor megvádoljuk ezt a rendszert, mert nem tartjuk elég hatékonynak, de vajon jó-e az, amit mi csinálunk, a szalag tanítás? Nyilván annak a gyereknek jó, aki lépést tud tartani a szalag sebességével, de mi lesz azokkal, akik lemaradnak, akik nem elég jók. Azok sérülnek?! Akkor mi legyen az iskola célja és feladata, az életre nevelés vagy az információ átadás, mert, hogy mi nem az életre nevelünk az biztos, legfeljebb arra, hogy ott is csak a teljesítmény számít, és a versenyszellem. Át kéne gondolni az oktatásunkat, nevelésünket, óriási szemléletbeli és strukturális változásokra lenne szükség, mert a módszereink, szemléletünk, elvárásaink alapvetően meghatározzák az iskola hangulatát.

Nagyon nehéz időszakot élünk, váltásban vannak a családok, és itt nem az anyagiakra gondolok, bár az is van, hanem a kapcsolati válságokra, rengeteg gyermek él egy szülővel, nevelőszülővel, zűrös családi háttérben. Rengeteg az érzelmileg elhanyagolt gyermek, mert a fogyasztói társadalomban nincs idő arra, hogy normálisan éljünk és odafigyeljünk egymásra, túlzottan el vagyunk foglalva az anyagiakkal. Ez a probléma begyűrűzik az iskolába is, nagyon megnehezítve a tanítást. A tanártól elvárhatjuk-e, hogy megneveljen egy osztálynyi gyermeket, és ha véletlenül nevelni akar, nem ugrunk neki szülőként, hogy azért mit képzel? Egyáltalán nincs könnyű dolguk a pedagógusainknak, ezért most a tanévkezdésről gondolunk rájuk, hogy sok türelemmel, megértéssel taníthassanak.

Ha azt írtam, hogy teljesítményközpon-

tú a tanításunk akkor ezt, azt gondolom, hogy a hittanoktatás, egyensúlyozhatja. Itt nem az anyag elsajátítása a fontos, hanem a gyermekekre való szeretetteljes odafigyelés, hitre és emberségre való nevelés, olyan értékek átadása, amelyek egy életre szólhatnak. Talán itt hallanak a gyermekek először Istenről, itt kapnak egy képet arról, hogy milyen a teremtő, gondviselő és irgalmas Isten. Itt hallhatnak arról, hogy az embert nem csak a teljesítménye felől lehet meghatározni, hanem a belső értékei felől is, amelyek a megbízhatóság, segítőkészség, jóindulat, barátság, tiszteletadás, hazaszeretet, hit stb. Mert mi nem a fogyasztói társadalomnak szeretnénk teljesítményrobotokat, ravasz információs manipulátorokat, nevelni, hanem a családnak, egyháznak és a hazának szeretnénk okos, de érző szívű embereket nevelni, akik meg tudják különböztetni a jót a rossztól és jó döntéseket hozva, lelkiismeretük szavát képesek követni. Ezért most gondolunk a lelkipásztorokra, akik összetett és sokrétű feladatok mellett, vállalják a hitoktatást is, hogy az Úr áldja meg sokszorosan is az ő munkájukat a gyermekekkel, a nevelésnek ezt a nagy hiányt, pótló feladatát.

Végül gondolva a gyerekekre is, szeretnénk biztatni őket, hogy a kitartó szorgalmas munkának, tanulásnak biztos meg lesz az eredménye. Ne bátortalanodjanak el, ha nincs meg a kellő jutalom, elismerés. A kudarcot a siker követheti, a bátorságnak, igyekezetnek, jóindulatnak meg lesz a gyümölcse.

Kísérje mindnyájunk igyekezetét, tanítását és tanulását áldás, tanároknak és diákoknak egyaránt legyen sok öröme és elégtételük a munkában, ebben a tanévben.

Sugárné Damó Márta

KELJ FEL...

Igeszakasz: János 5: 1- 18.

A Jeruzsálemi zsidóság ünnepre készül. Erről az ünnepéről azonban nem tudunk meg semmi mást, csupán, hogy Jézus is erre az ünnepre érkezik meg az akkori Júda fővárosába.

Jézus azonban különös módon ünnepel. Talán ott keresnék Őt, ahol a város utcáin lelkesen tolong az ünneplő tömeg, hiszen Ő is az ünnepre érkezett. Mégis egy egészen más helyzetben találunk rá. A betegek, vakok, sánták és bénák között. Ahol nem a kacaj, és az öröm hangjai töltik meg a levegőt, hanem, a sóhajok és panaszok fájdalmas hangja hallatszik.

Jézus azonban úgy érezte, hogy rá itt, a betegek között van szükség. Azok között az emberek között, akik talán hónapok, évek, évtizedek óta várnak a csodára. Várták, hogy megmozdul a víz, és ők majd elsőként léphetnek bele.

Erre a csodára várt az az ember is, aki már 38 éve feküdt a Bethesda tó partján, és nem vágyott másra, csupán egy emberre, aki segít neki a vízbe jutni és meggyógyulni.

Képzeljük most oda egy pillanatra magunkat, ez elé a 38 esztendeje sínylődő beteg elé. Micsoda szomorúság, fájdalom és reményvesztettség tükröződhet az arcán. Akarata van elegendő a gyógyuláshoz, csak segítsége nincs hozzá. Ő indulna, de betegsége, az évek kudarcai és erőtlenége visszahúzza.

Számtalan olyan dolgot fedezhetünk fel a mi életünkben is, amelyek megkötöttséget jelentenek számunkra. Ragaszkodunk a sérelmeinkhez, fájdalmainkhoz, amelyek a múltban történtek velünk. Képesek vagyunk ahelyett, hogy megbocsájtanánk, gondolatban újra és újra visszajátszani az eseményeket, amikor úgy éreztük megbántottak vagy cserbenhagytak minket. Amikor nem sikerült valami és kudarcot vallottunk.

Ilyenkor azonban olyanok vagyunk, mint az autó, aminek a fényszóróit a hátuljára szerelték. Hátranézve látjuk mindazt a rosszat, amit cselekedtünk, az embereket, akik megbántottak minket és akiket mi bántottunk meg.

Közben pedig észre sem vesszük, hogy annyit nézünk hátra, hogy már előre nem is tekintünk. Az életünk reményvesztetté és cél nélkülivé válik.

Vajon mi is csak egy csodára várunk? De hiszen ez már megtörtént, mintegy 2000 évvel ezelőtt: Valaki, aki mikor mi még nem is léteztünk, már akkor életét áldozta értünk. Krisztus életét adta azért, hogy reménységünk legyen, azért, hogy nekünk is legyen lehetőségünk válaszolni a kérdésre:

„Akarsz-e meggyógyulni?”

Ez a kérdés először értelmetlennek és hiábavalónak tűnik, azonban később felismerjük, hogy nagy szükség van rá. Szüksége van rá a 38 éve beteg embernek, és szükségünk van rá nekünk is. El kell döntenünk továbbra is várni akarunk a csodára, arra, hogy megmozduljon a víz, bocsánatot kérjen tőlem, aki megbántott, felhívjon és csak egy szót szóljon, akit megbántottam.

A kérdés azonban nem erre vonatkozik: Akarsz-e meggyógyulni Krisztus által? Hiszen mennyivel többet megértettünk meg már Isten üzenetéből, ha úgy tudunk megbocsájtani, hogy bocsánatot sem kértek tőlünk, ha úgy tudunk támogatni, erősíteni, bátorítani másokat, hogy tudjuk, neki bizonyosan nagyobb szüksége van rá mint nekem.

Hiszen nekem már VAN EMBEREM! Van Krisztusom, aki azért jött, hogy nekünk szegényeknek örömezenetet, nekünk foglyoknak szabadulást hirdessen, hogy látásunkat visszaadja, és minket bűnösöket megszabadítson. És ha ebben az ígéletben bízunk és hiszünk, hogy Krisztus szavában akkora erő rejlik, hogy bénákat tesz járóvá, betegeket egészségessé, halottakat élővé,

akkor felismerjük azt, hogy nincs szükségünk orvosságokra vagy menekülésre a gyógyuláshoz, hiszen mindezek olyanok, mint a víz a Bethesda tavánál. Talán időnként kapunk egy kis reményt a gyógyulásra, de amint más lép be előttünk, az életünk ismét reményvesztetté válik.

Jézus azonban ebben a tehetetlenségben is ránk talál és kiszabadít azok alól a terhek alól, amik mozdulatlaná tesznek:

„Kelj fel, vedd a te ágyadat, és járj!”

Jézus tudja, hogy a betegség minden esetben keserves kereszt és nehéz az elhordozása, de mindehhez végtelen

erőt, kifogyhatatlan szeretetet és örök örömet ajándékozik, pusztán azért mert tudja: szükségünk van rá.

Jézus tehát egészen különös módon ünnepel. Mégis az Ő kegyelméből, ünnepé tesz számunkra is minden napot, amikor az Ő igéjét olvashatjuk.

Hiszen a mai napon is egyetlen történet által megmutatta számunkra:

hogy van kiút a reménytelenségből; hogy ne mondj le arról, hogy van segítség. De biztatást adott ma minden magánnyal küszködő embernek, vagy azoknak, akiket talán évtizedek óta bajok gyötörnek, de biztatást adott mindannyiunk számára is, hogy ne csüggedjünk el akkor sem ha már mindent veszni látunk, hiszen Jézus minket is keres a tömegben és ha szükségünk van rá segítségünkre lesz.

Hetyei Mónika, Réde

PRESBITERI KONFERENCIA ÁCSON

Szeretettel hívunk minden érdeklődőt október 29-én, szombaton 10 órára az ácsi református templomba a Tatai Református Egyházmegye presbiteri konferenciájára. Ez az alkalom egyúttal az egyházmegye központi reformációi ünnepsége is, melyen megemlékezünk a Felsődunamelléki egyházkerület újjászervezésének 300. évfordulójáról.

PRESBITERKÉPZÉS ETÉN

A tatai egyházmegyében működő Héthatáros kiskör presbiterei számára szerveztünk presbiteri továbbképzést Etén. A tavasszal megkezdett sorozat ötödik alkalma volt ez a rendezvény, a környékbeli gyülekezetekből harminc résztvevő jött el. Rendezvényünknek a helyi önkormányzat a művelődési házban biztosított helyszínt. Köszönetünket fejezzük ki ezért.

Bátki Dávid, helybéli lelkipásztor áhítatát hallgathattuk meg. Ő János evan-

Előadásából kitűnt mennyi mindennek kell megfelelni egy presbiternek. Már - már olyannak tűnhetett ez a felsorolás amely alapján akár ne is vállalkozunk a presbiteri tisztségre.

Pál apostol szavaival és példájával nyugtatott és biztatott mindenkit, aki azt írta magáról, hogy még ő sem tökéletes, neki is folyton tanulnia kell.

A színvonalas előadás után kérdések és válaszok lehetőségei következtek. Több hozzászóló is beszélt arról milyen

géliuma negyedik fejezetéből, a samáriai asszony történetéről beszélt. Ennek az asszonynak a példája is jól mutatja, hogy milyen könnyen válhatunk Jézus követőjévé, csupán hagyunk kell, hogy megszólítson és ezt a megszólítást ne utasítsuk el. Mikor elfogadta a Szentlelket már képes volt arra, hogy ő hirdesse Isten országát, hiszen szavára sokaság ment oda Jézushoz.

A presbiternek is fel kell ismernie, hogy küldetése csak Isten Lelke segítségével lehet sikeres.

Az idei presbiterválasztás köré összpontosult a rendezvény második fele. Meghívott előadónk dr. Viczián Miklós volt, aki a Magyar Református Presbiteri Szövetség missziói titkára.

Diaképes előadásának fő gondolata a presbiteri tisztség bibliai alapjainak bemutatása volt.

Hangsúlyozta, hogy presbiteri tiszt Istentől elrendelt dolog és a mai presbiterek is a bibliai példákban bemutatott hármass felkentséget hordozzák.

nagy felelőssége van gyülekezeteink fennmaradásában a presbiterek munkájának. Hosszan folyt az elmélkedés a női presbiterek szerepéről, s arról, hogy helyes-e az a több gyülekezetben meglévő vélemény, hogy nők ne legyenek presbiterek. Az előadó válaszában rámutatott a férfiak óriási felelősségére ezen a téren, hiszen ahol női presbiterek vannak az elsősorban azért van mert a férfiak eltűntek az adott gyülekezet életéből.

A helybeliek szeretetvendégséggel készültek az alkalomra, így a hivatalos rész bezárása után már kötetlen beszélgetésben ismerkedtünk egymással, egymás örömeivel, nehézségeivel.

A Presbiteri Szövetség tatai szervezete működésének egy mérföldkövéhez érkeztünk. Presbiterképzési sorozatunkat a Héthatáros kiskörben hirdettük meg elsőként, melyet sikeresnek könyvelhetünk el, hiszen az öt alkalom résztvevőinek átlagléttszáma 40 fő volt.

Bogáth István

HEIDELBERGI KÁTÉ

53. KÉRDÉS: Mit hiszel a Szentlélekről?

Hiszem először, hogy ő egyenlő örök Isten az Atyával és a Fiúval. Másodszor, hogy ő nekem is adatott, engem igaz hit által a Krisztusnak és minden ő jótéteményének részesévé tesz, engem vigasztal, és mindörökké velem marad.

54. KÉRDÉS: Mit hiszel az egyetemes keresztyén Anyaszentegyházról?

Hiszem, hogy Isten Fia a világ kezdetétől fogva a világ végezetéig az egész emberi nemzettségből Szentlelke és Igéje által magának az igaz hitben megegyező, örök életre elválasztott sereget gyűjt, azt oltalmazza és megtartja; és hiszem, hogy ennek a seregnek én is élő tagja vagyok, és mindörökké az maradok.

55. KÉRDÉS: Mit értesz a szentek közösségén?

Először azt, hogy a hívők egyenként és együttesen mind tagok az Úr Krisztusban, s minden ő javaiban és ajándékaiban részesek. Másodszor, hogy mindenki kötelességének kell ismerje, hogy ajándékaival a többi tagok javára és üdvösségére készséggel és örömmel szolgáljon.

MEGHÍVÓ ETÉRE

Az Etei Református Egyházközség szeretettel hívja Kedves Testvéreinket

**2001. október 9-i
ünnepi rendezvényeinkre.**

Amelyen hálát adunk a Mindenható Istennek mindaddig megsegítő kegyelméért
Templomunk felépítésének
200. évfordulója alkalmából.

14.00 órai kezdettel fotókiállítás megnyitó
15.00 órai kezdettel hálaadó istentisztelet
Ígét hirdet: Steibach József püspök

ITT VOLT A TÖRÖK

A magyarországi reformáció néhány történelmi összefüggése

A törökök magyarországi térhódításának, magának a hódoltságnak, okainak és következményeinek számos összefüggését tanultuk, olvastuk és talán inkább többé, mint kevésbé ismerjük is. Hasonlóképpen vagyunk - legalábbis mi reformátusok - a reformációnak, mint szellemi, kulturális forradalomnak az összefüggéseivel is. Ritkábban, vagy alig vetődik fel azonban a magyarországi reformációnak az a jellegzetessége, hogy kiteljesedése olyan történelmi időszakban ment végbe, amelyet „nemzeti nagylétünk nagy temetője”-ként emlegetünk. Ugyanakkor, ellentétben az európai folyamatokkal, amelyek véres, tömeges emberáldozatokat követeltek, nálunk - Bocskay hajdúit kivéve - talán éppen a hódoltság miatt inkább szellemi, ideológiai háború folyt. Ez nem csak a reformációra, hanem az ugyancsak hódoltság alatt meginduló ellenreformációra is igaz. Illyés Gyula a Reformáció genfi emlékműve előtt c. művében erkölcsi-etikai igényességgel, egy humanista szellemségével szinte önmarcangolóan elemzi, bírálja mindkét oldalon a reformációval együtt járó értelmetlen emberáldozatokat:

„De nem volt nagy ár mégis a harmincévi döghalál, d'Aubigné dühe, Coligny halála, Szent Bertalan bosszútlan éjszakája, fél Németország, a kettétörött Európa s hogy itt volt a török százötven évig és a mi hazánk...”
Igaz, hogy végül megadja a felmentést: „Mert mi szorította kézbe a fegyvert? Nem a rossz ellen támadt, aki felkelt?”

Megadja a felmentést, de nála a tények azért a reformáció számláján maradnak. Önkéntelenül is jön a hipotetikus kérdés: ha eleink nem keltek volna fel a rossz ellen, hagyták volna, hogy elhaljon a hit „a római mocsokban”, talán török hódoltság sem lett volna? Dehát honnan jött az a rossz és miért? Hogy valamennyire is eligazodhassunk, érdemes túllépni az országhatáron, visszatekinteni térben és időben. **Vatikáni helyzetkép a reformáció előtt**

Az 1500-as évek elején a Vatikánban II. Gyula pápa töltötte be a legfőbb tisztséget, aki IV. Sixtus pápa fivére

elszegényedett családjának a fia volt. Hatvan éves korában választották pápának, amelyet tíz évig gyakorolt. Erőskezű, harcias, egyenes jellemű embernek tartották, aki felkarolta a művészeket. Hatalmas fejlesztésekbe kezdett. Ő volt a Sixtus-kápolna megalapítója. Nagy megrendelésekkel támogatta Michelangelo és Rafaello művészetét. Erős hadsereget tartott és háborúzott mind belföldön, mind külföldön. A franciákkal szemben azonban kis híján alul maradt, csak a svájci hadsereg mentette meg. (Azóta is a svájci gárda őrzi a Vatikánt.) Bár ez az életmód igen költséges volt, de szigorúan és takarékosan gazdálkodott ezért az egyszerű már bevezetett búcsúcédulázást szüntette.

Magyarországon ekkor Bakócz Tamás töltötte be a bíborosi tisztséget. Ő szegénysorsú jobbágycsalád gyermeke volt, akinek a tehetségét Mátyás király ismerte fel, és az ő udvarában nevelkedett. Zseniális szellemi képessége, és a szülői házból hozott akaratereje, állandó bizonyítási vágya gyorsan magas tisztségekbe segítette. Takarékos gazdálkodással mind az egyház, mind saját vagyonát gyorsan gyarapította. Nem volt zsugori, bőkezűen adakozott, ha értelmét látta. Mind hazájában, mind a Vatikánban - így egész Európában - nagy tekintélye volt. Bár II. Gyula pápánál csak egy évvel volt fiatalabb, mégsem volt meglepetés, hogy pályázott a majdan megüresedő pápai trónusra. Gyula pápa halála után még a pápaválasztó konklávé is ő vezette, mégis a Medici-házból származó X. Leót választották meg.

X. Leó 35 évesen lett pápa. Szinte gyermekora óta erre készítették fel. A Mediciék mérhetetlen vagyona meg is hozta az eredményt. Még a pápasághoz kötött kötelező egyházi tisztségeket is szinte ugrálva töltötte be, hogy a választásnak ne legyen akadálya. A választásban állítólag az is közrejátszott, hogy elege volt már a pápaságnak a harciasságból, a keménykezűségből, és mivel Bakóczot is erőskezű egyéniségnek tartották, inkább a lágyabb megoldást választották. Ez sikerült, de a kassza meg kiürült, mert Leó még elődjénél is jobban támogatta a művészeket. Bakóczot azonban kinevezte a kelet-európai ügyek felelősének, és megbízta, hogy szervezzen kereszties hadat a Balkánt már uraló török

ellen. Erre az időre tehetjük a reneszánsz (újjászületés) művészeti irányzat virágzását. Bőkezűen, de nem takarékosan gazdálkodott. Az anyagiak pótlására ismét bevezette a pénzért megvásárolandó búcsúcédula rendszert, sőt azt, azaz a megbocsátást időszakossá téve 2-3 évenként megismételte. Ez - különösen Európa északi részén - nagy ellenállást váltott ki, és amikor a szembenállás rendezésére Németországba érkezett, már késő volt, mert 1517. október 31-én Luther Márton kifüggesztette 95 tételét. A reformáció visszafordíthatatlanná vált. X. Leó után talán két évig töltötte be a tisztelet Adrián pápa, aki németalföldi származású lévén folytonosan az olasz papi vezérkarral küszködött. Utána VII. Kelemen - bár nem törvényes házasságból - ismét Medici származású volt, a Mediciekre jellemző életvitellel.

Azt láthatjuk tehát, hogy a Vatikánban, elsősorban a vezetők szellemiségéből és életviteléből adódóan valóban a megosztódó Európával kellett küszködni, míg a török elleni védvonal megszervezését a törekvő és minden körülmények között megfelelni akaró Bakócz Tamásra bízta.

A Dózsa-parasztfelkelés, mint a török betörés előkészítője

Bakócz Rómából hazatérve azonnal megbízatása teljesítéséhez látott. Bár a török már Magyarország déli határáig húzódott, itt-ott be is tört az országba, azonban a Hunyadi által Nándorfehérvárnál adott lecke még visszatartotta az ország elleni offenzív támadástól. Bakócznak mindennek előtt támogatókat kellett szereznie. Ezt sikerrel véghezvitte, hiszen II. Ulászló királynak a monda szerint mindenre, amit elérjésztettek az volt a válasza: dobjse (jól van). Sőt elvben a nemzetgyűlés bizalmát is élvezhette. Elvben igen, de a megoldás módjában nem. Telegdi István gróf feltétlenül fizetett zsoldos hadat akart szervezni, mert azt jobban kézben tarthatónak tartotta. Bakócz azonban ragaszkodott az önkéntesekhez, azaz a saját gyökereihez. Mivel ez olcsóbbnak is tűnt, végül a nemzetgyűlésben Bakócz győzött.

Rövid idő alatt össze is gyűlt 60-80000 fős serege, melynek élére a török háborúban szerzett érdemeiért frissen nemesi címet kapott jobbágyból lett székely „bús bocskoros nemes”-t, Dózsa Györgyöt nevezte ki.

SZÁZÖTVEN ÉVIG

Dózsa szervezetté kalapálta a sereget. Helyettesévé a nála mérsékeltőbb öccsét nevezte ki, továbbá alacsonyabb tisztségű papokat helyezett különböző katonai tisztségekbe. Ez természetes volt abban az időben, hiszen Hunyadinak a nándorfehérvári csatában is Kapisztrán János keresztesei nyújtottak hathatós segítséget. A hadak már indulóban voltak Horvátország felé, amikor aggasztó hírek érkeztek. A földesurak, hiányolván a munkából kimaradt jobbágyokat azok családjai ellen retorziókat alkalmaztak. Ez oda vezetett, hogy a katona-jobbágyok először csak alkalmanként, majd szervezeten keményen visszavágtak. A villongások oda fújtak, hogy a jobbágy sereg a török helyett saját uraik ellen fordult felégetve, kivégezve az útjába állókat. Maga Telegdi István is a jobbágy hadak áldozata lett. Dózsa hadát végülis Báthori és Szapolyai seregei leverték, és kegyetlen megtorlást alkalmaztak. Legalább 60000 jobbágy esett áldozatul, Dózsa izzó trónon végezte. Korlátozták a jobbágyok szabad mozgását és létrejött a mára már szállóigévé vált Verböczy-kódex. A parasztfelkelést ugyan leverték, de egyidejűleg világosan nemzetközi szinten is megmutatkozott a magyarországi belső hatalom és rend sebezhetősége. Bakócz élete végéig sem tudta megemészteni a fiaskót, nemsokára tisztségéről lemondott és Esztergomban töltötte utolsó napjait.

Vegyük észre a hasonlóságot: mind nemzetközi szinten Európában, mind hazánkban az önkontroll nélküli nagyravágyás, kapzsiság világított rá mind a katolikus egyház, mind az ország gyengeségeire, tálcán kínálva az alkalmat a töröknek régen dédelgetett terve megvalósítására. Miután Luther kifüggesztette 95 tételét, nem csak a szellemi indulatok szabadultak el, hanem ezek összekapcsolódva a szabadság utáni vággyal, megszólaltak a fegyverek is. A török látva, hogy Európa és a Vatikán önmagával van elfoglalva és már ismerve hazánk belső bajait elérkezettnek látta az időt az offenzívára. Ez 1526-ban be is következett, és Mohács „nemzeti nagylétünk nagy temetője” lett.

Miért is volt hát itt a török 150 évig? A reformáció miatt? Korántsem. A reformáció nem oka, hanem ugyanolyan következménye volt a gátlástalan

és nagyravágyó vatikáni politikának, mint a Dózsa-féle parasztháború, amely így ugyancsak felér egy Szent Bertalan-éjjel.

Mindennek így kellett történnie, mert az Úr nem hagyja büntetés nélkül, ha nyája szembe megy Szent Fia szellemiségével.

A török hatalom viszonya a reformációhoz, ellenreformációhoz

Ha a társadalomtörténeti és a vallástörténeti folyamatokat összevetve tekintjük, észre kell vennünk, hogy a hódoltság ideje alatt a török befolyás terjedése valamint a reformáció terjedése, sőt az ellenreformáció térhódítása is, egymás mellett zajlott. A Mohácsi-vész után még tíz év sem telt el, és a református oktatási intézmények sora létesült. (Sárospatak, Pápa 1531, Debrecen 1538.) Jogosan vetődik fel a kérdés: Miféle hódítás az, amely alatt a hódítók szellemiségével ellentétes, „hitetlen” tanoknak szabad áramlást biztosítanak? Látnunk kell azonban, hogy a török egy olyan Magyarországra tört be, ahol a katolikus egyház volt a legszervezettebb. Az országban mind egyházi, mind közigazgatási területen elsősorban a latin, illetve a német volt a hivatalos nyelv. Mivel a rómaiak által megfogalmazott elv, „divide et impera” (oszd meg és uralkodj) a török előtt is ismert volt, a katolikus szervezettség megosztására kapóra jött a reformáció szellemiségével szembeni megengedő magatartás, mert az iszlám erőszakolása inkább összekovácsolta volna a nemzetet. A taktika sikeres volt, mert rövid idő alatt az országrész több mint 80%-a református lett. Ebben nagy szerepe volt az Erdélyi Fejedelemségnek is, amellyel a török békét kötött. Ennek biztosítására létrehoztak egy semleges sávot a két országrész között, amelyet Partiumnak neveztek. A Partiumhoz tartozott egyebek mellett Nagyvárad, Arad, sőt Debrecen is. Nem véletlen, hogy ide tehető neves reformátoraink többségének működési területe is. Az új tanok Debrecen közvetítésével korlátlanul áramlottak a hódoltsági területekre. A megosztás azonban túl jól sikerült, mert reformáció kommunikációja magyar nyelven folyt, amely kezdett a nép egységbe kovácsolásának az eszköze lenni. Az ellentétes irányú megosztáshoz kapóra jött Pázmány Péter megjele-

nése. Pázmány református családban született. Anyja elvesztésével katolikus mostohaanyja hatására jezsuita nevelésben részesült. Ars Poeticá-ja ez volt: „Protestáns Magyarországon születtem, de katolikus Magyarországon fogok meghalni.” Be kell látni, hogy e hitvallását teljesítette, de ahogyan a reformáció gyors terjedése sem mehetett volna a török nélkül, az ő küldetése sem. A török engedte a szellemi ideológiai irányzatok szabad mozgását, küzdelmét, sőt harcát is. Ha tárgyilagosak akarunk lenni, és egy kissé távolabbról tekintünk vissza, ide sorolhatjuk Bocskai hajdúinak erőszakos fellépését, de a gályarab prédikátor-pereket is. Végülis mit jelentett ez a töröknek? Százötven év Magyarországon. Egyidejűleg azonban, amolyan „melléktermékként” teremtett valami mást, olyant, amilyent mindegyik irányzat, reformáció és ellenreformáció - ugyan ki nem mondotan - felhasználta és terjesztett: egységes magyar nyelvet.

Novemberi számunkban: **Nyelvünk és a reformáció. A reformáció és ellenreformáció kölcsönhatása Magyarországon.**

Dr. Szíjj Ferenc presbiter
Ete

HÉT HATÁROS HITTANOS KIRÁNDULÁS

Ebben az évben is megszervezzük a Héthatáros hittanosok közös kirándulását.

Az időpont: 2001. október 08.

Útvonal: Magyaralmás — Gánt

Látnivalók:

- Református templom
- Bauxit bánya
- Bányamúzeum
- Tanösvény

Bővebb információ a lelkipásztoroktól kérhető. Igyekezz jelentkezni, már nem sok hely van!

TESTVÉREINKNÉL JÁRTUNK

2011. július 6-12. között erdélyi körutazást tett egy negyvenfős (főként dadiakból álló) csapat. A református közösség angyalosi testvérgyülekezetének meglátogatása volt a fő cél, de útba juttattunk számos nevezetességet is.

Már az indulás is izgalmas volt, mert hát ki szokott éjjel kettőkor kelni, a sötét utcákon bőröndöket vonszolni, hogy felszállhasson egy hajnali háromkor induló buszra?

Az első állomásunk Érsemjén volt, ahol Kazinczy Ferenc író, Csiha Kálmán püspök és Fráter Loránd nótaszerző emlékházát tekintettük meg.

Szödemeteren Kölcsy Ferenc szobrát és emlékházát láttuk, majd Érmindezen Ady Endre szülőházát néztük meg. Szatmárnémetibe érkezve a „láncos templom” lelkésze szívesen fogadott bennünket, és megrendítő beszédet tartott a határon túli magyarság keserves sorsáról.

Este értünk Koltóra, ahol a szállások elfoglalása után finom, meleg vacsorát kaptunk. Másnap megnéztük Európa (1993-ig) legmagasabb fatemplomát Dióshalmon. Csak a tornya 54 méteres. Máramarosziget nevezetességeit tekintve Nagybányára látogattunk, majd a híres Teleki-kastélyt nézhettük meg Koltón, ahol Petőfi Sándor a mézesheiteit töltötte. Állhattunk azon az erkélyen, amiről kitekintve írta a költő: „Még nyílnak a völgyben a kerti virágok, / még zöldell a nyárfá az ablak előtt...”

Délnek fordulva egyórást, de szerencsére következmények nélküli rendőrségi zaklatás után Dés, Szászrégen, Marosvécs következett. Itt majdnem megnéztük Wass Albert sírját, de az angyalosiak sürgető, aggódó telefonja miatt inkább szaporábbra vettük a tempót. Kárpótolt bennünket a Maros völgyének csodálatos látványa és az üdítő látogatás a gyergyószárhegyi Lázár-kastélyban egy kis hintázással, fagyizással, kiállításal, vízöblítéses vécével.

Angyalosra este érkezünk. A haragszó, amivel fogadtak, a hideg ásványvíz, a meleg kürtöskalács, a székely pálinka, amivel kínáltak, nagyon jólesett az egésznapos út után. A szálláselosztás után a kultúrházban közös vacsora következett sült csirkecombal, párolt burgonya körettel, káposztasalátával, további kürtöskalácsokkal, pálinkával és borvizekkel. (Az ásványvize-

ket nevezik így. Angyalos környéke nagyon gazdag rendkívül értékes gyógyhatású forrásokban. Ezek vizét palackozzák is, kúraszerűen isszák is. Gyógyfürdőként még nem igazán aknázták ki a lehetőségeket...)

Hosszú beszélgetés után házigazdáinknál térhettünk nyugovóra.

Ez az egy hét aktív pihenés volt, bár inkább az aktív szón van a hangsúly, pihenésről nem igazán beszélhetünk. Szombat reggel erdővidéki körútra indultunk s némelyik házigazda is velünk tartott. Sepsiszentgyörgy, Nagyajta után Miklósváron a Kálnoky-kastélyt, Köpecen a fakazettás mennyezetű református templomot és az óriás cserefát néztük meg. Idegenvezetőnk mindvégig Miklósi Koppány segédlelkész volt, aki alapos felkészültséggel hatalmas irodalmi és történelmi információmennyiséget adott át nekünk. Baróton az ő nagyszülei láttak vendégül ebédre a református templomban és a gyülekezeti házban. Ezután is köszönjük a szíves fogadtatást és a finom ebédet! A helyi lelkész sok érdekeset mesélt, majd a rendezvényt a magyar, a székely himnusz, és a „Boldogasszony anyánk” kezdetű katolikus ének közös eléneklésével zártuk. Nehéz volt megszólalni a felemelő percek után, sokunk szemében könny csillogott...

Kisbaconban a nagy mesegyűjtő Elek apó, Benedek Elek emlékházát néztük meg. Az ő dédunokája tartotta az ismertetést. A nagy melegre való tekintettel (ithon, azt mondják, akkor volt hőségriadó) kicsit megmerítkeztünk a Barót-patakban, majd a busz felkaptatott a Csomád vulkanikus tömbjére vezető szerpentinúton a Szent Anna-tóhoz. Szép fekvésén kívül attól nevezetes földrajzi hely ez, hogy viszonylag ritka módon keletkezett: a láva és a víz találkozásakor történő robbanásakor, kb. 30 ezer éve. A krátertónak nincs lefolyása, csak a csapadék táplálja, folyamatosan töltődik fel, így a jövőben elláposodik, eltűnik. Mi még láttuk!

De már sietnünk kellett vissza a faluba, mert az angyalosiak színvonalas estet rendeztek tiszteletünkre. Furulyázás, népdaléneklés, szindarabok, bohózatok, palotás is volt a repertoárban. Mátyás István lelkész és családja rendkívüli színészi képességről tett tanúbizonyságot. Az estet táncház zárta, ahol moldvai táncokat rophattak hajnali egyig

azok, akik bírták még szusszal...

Vasárnap az istentiszteleten fiataljaink gitározta és énekeltek, majd átadtuk a dadi gyülekezet ajándékait. Miklósi Koppány hirdette az ígét, s az út során a templomi áhítatokat is ő tartotta. Ezúton is köszönjük a lelkes szolgálatot és az alapos idegenvezetést!

A vasárnapi ebéd a családoknál zajlott, majd a falu határában lévő, szépen gondozott birtokra vonult, biciklizett, autózott a társaság „tokányolni”. Ezt a kifejezést úgy tudnám „lefordítani”, hogy „bográcsban főtt krumpolis pörkölt fogyasztása a természet lágy ölén kellemes társaságban”.

A rendezvény végén nótázásra is sor került, majd a dadi és a helyi fiatalok kelően összebarkácsolva éjjel együtt csavarogtak még együtt Angyalos gyéren megvilágított, de kellemes nyáresti szellő által belengett utcáin... (Elég költői, nemde?)

Nem tudom, ki mikor csomagolt össze, de korán reggel útnak indultunk. A templom előtt csoportkép készült, elbúcsúztunk, megköszöntük a vendéglátást, és ígéretet kaptunk, hogy legközelebb ők is nagy busszal jönnek Dadra.

Brassóban a Cenkre szerettünk volna felvonózni, de épp zárva volt, így a belvárost és a Fekete templomot néztük meg. Nagyszebenben volt egy hosszabb városnézéses pihenőnk, majd Gyulafelhérvár után megérkeztünk utolsó szálláshelyünkre, a páratlan fekvésű Torockóra. Közös vacsora után ajándéktárgyakat vásárolhattunk a falucska fehér falú, zöldablakos házaiban.

A busz 10.05-kor indult dudálással a falu főteréről. Ezt mi, a Sárközi család a Székelykő meredek oldaláról visszanezelve láthattuk. Mi ugyanis autóval mentünk a busz után (és néha előtt), így ráértünk később indulni. Férjem és a két nagy gyerek feljutott a Székelykő csúcsára, amit nagy örömünkre piros-fehér-zöld színekkel festett kő jelzett.

Az Aranyos völgyében vezetett az út hazafelé, majd Abrud, Borosjenő, Varsánd, Kecskemét, Tatabánya útirányon át értünk haza még világosban.

A 7 nap alatt közel 2300 kilométer tettünk meg. Hisszük, hogy mindenkinek szép emlékeket is jelentett ez a kirándulás. Jó lenne, ha minden hazai magyar eljuthatna határon túli testvéreinkhez, megtapasztalhatná az összetartozás érzését.

Sárközi Zita, Dad

GÖDÖLLŐN JÁRTUNK

Az ácsi gyülekezet augusztus első szombatján felkerekedett, hogy ellátogasson Gödöllő városába. Fő úti célunk a kastély volt, ám odafelé még számos látnivalót útba ejtettünk.

Az út jó hangulatban telt, hamar elröptült az idő még megérkeztünk Pécelre, kirándulásunk első állomására. Itt első ízben a református templomban jártunk, a Ráday-kastély szomszédságában. A templom a XVIII. században épült, legutóbb 2007-ben volt felújítva. Műemléki védelem alatt áll. A fehér falak tisztaságát, csak a szőszéken fekvő olajzöld bársonyterítő töri meg, melyen a következő idézet áll „Aki Jézusban hisz, annak örök élete van.” (Jn. 5,24-29)

A templom megtekintése után átsétáltunk a szomszédos Ráday kastélyba. A kastély 1722-től épült barokk stílusban, Mayerhoffer András tervei alapján. A kastély ma is jó állapotban van, elragadó hangulatot áraszt, mégha 1956-tól kórházként hasznosították is. Igaz mára ezen jellegét igyekeztek eltüntetni.

Nemcsak minket ácsiakat varázsolt el az épület szépsége, hiszen az elmúlt évben Károly herceg, az angol trón várományosa is ellátogatott ide. Pécel után megérkeztünk a gödöllői Grassalkovich-kastélyba, mely sokkal monumentálisabb, mint az előzőben látott. Gyönyörűen felújított épület, tele látványos, a XVIII.- XIX. századot idé-

ző tárgyval, bútortal. Igazán különleges élmény azon falak között mászkálni, ahol valaha Sziszi királyné, Ferenc József élte napjait, gondolkodott országunk sorsáról.

Következő állomásunk Harka Csaba dália kertje volt, ahol 120 féle színes virágfajta vett minket körül majd két hektár területen. Családi fogadtatásban volt részünk, hiszen a mérnök úrnak ácsi gyökerei vannak, gyülekeztünk több tagját jól ismeri.

A virágok színes kavalkádját állatok sokasága váltotta fel, hiszen innen a veresegyházi medveparkba mentünk tovább. Ahol 72 medvével találkozhatunk, melyek három fajtát képviselnek, illetve láttunk még farkast, mosómedvét, rénszarvast. A park másik részén egy parasztgazdaságot idéző létesítményt hoztak létre.

A medvemenhelyben tett séta után a csapat kissé fáradtan ült fel a buszra, mely innen Herceghalomra vitt minket, ahol a vacsoránkat költöttük el.

Köszönjük Gerecsei Zsolt Nagytiszteletű Úrnak a szervezést! Nagyon jól éreztük magunkat, bízunk benne, hogy még sok hasonló kiránduláson vehetünk részt.

Nyéki Zsuzsanna, Ács

HÁLAADÁS NAGYIGMÁNDON

A nagyigmándi református gyülekezet régi álma valósult meg azáltal, hogy idén teljes külső és belső felújításon esett át temploma. Mindezt a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal által kiírt, Új Magyarország programban megvalósult Vidéki Örökség Megőrzése pályázat tette lehetővé.

A hálaadó istentisztelet szeptember 24-én került megrendezésre, melyen a gyülekezet tagjain kívül egyházi és világi méltóságok, és sok vendég is részt vett. Az ünneplő gyülekezet létszáma majd hatszáz fő volt. Az igehirdetés szolgálatát Steinbach József, a Dunántúli Református Egyházkerület Püspöke végezte.

Ez úton is mondunk köszönetet mindazoknak, akik az ünnepség megszervezésében és lebonyolításában részt vettek, s köszönjük mindazoknak, akik eljöttek, hogy velünk ünnepeltek és adtak hálát Istennek megtartó kegyelméért.

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

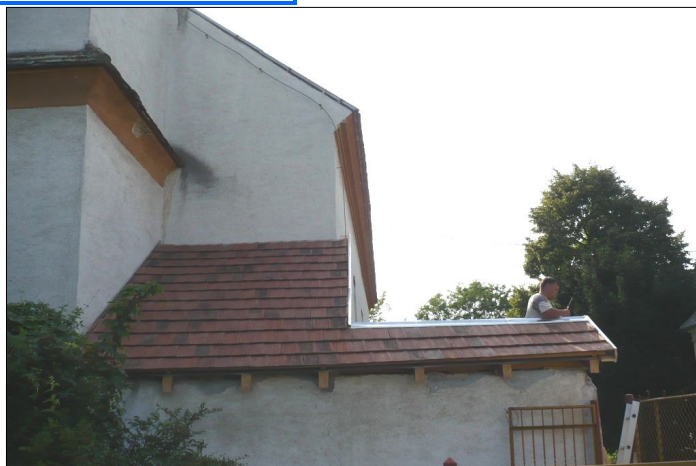

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

MUNKÁK AZ ÁSZÁRI TEMPLOMON

Régóta felújításra szorult az ászári templom melléképületének tetőszerkezete. Rontotta a templom egészének kinézetét. Önkormányzati támogatással augusztusban sor kerülhetett ennek a sürgető feladatnak az elvégzésére. Megújult formában a tető már szebbé teszi a templom és a község környezetét.

Vajs Tibor

ANYAKÖNYV

Ács: Megkeresztelték: Molnár Sárát, Veller Zsombort, Finta Marcell Mátét, Dutkon Csengét, Németh Hannát
Házasságot kötött: Pintér Tamás és Szalai Réka
Eltemették: Péntek Sándornét, Abai Zoltánt, Rosta Sándort
Kisbér: megkereszteltük: Petőcz Dánielt és Szalai Csobánt
Kömlőd: megkeresztelték Sándor Hunort és Sándor Attila Áront
Nagyigmánd: Eltemettük Sebestyén Antalt és Illés Pétert
Oroszlány: eltemették Somogyi Józsefnét
Réde: Eltemették: Dr. Borsos Erzsébetet, Nagy Istvánt, Takács Gézánt, Gallai Mihályt, Nagy Ferencet, Dr. Micskó Tivadarnét
Megkereszteltük: Ihász Évát, Volf Melisszát, Buda Mírát
Konfirmáltak: Erős Sándor, Ihász Éva

HÁLAADÁS KISBÉREN

Kettős jubileumért adtak hálát a kisbéri református gyülekezetben szeptember 18-án. Hetven éve szentelte fel a Szeghalmi Bálint által tervezett református templomot Medgyasszay Vince dunántúli püspök. Ezen kívül a gyülekezet hálát adott Vajs Tibor lelkipásztor immár 20 éves szolgálataért is.

Az ünnepi istentiszteleten Simon Ilona, a gútai testvérgyülekezet lelkipásztora hirdette az ígét Nehémiás könyve alapján. Kiemelte a hálaadás fontosságát a gyülekezet és az egyéni életünkben is. Három gyümölcsét tapasztalhatjuk meg; egyrészt megőriz a hálaadás a csüggedéstől, az elbizakodottságtól valamint a dicsőítés megőriz a jövőtől való félelemtől is. Az igazhirdetés után Vajs Tibor megköszönte egy-egy emléklappal a gyülekezet munkatársainak szolgálatukat, majd Vörös Sándor főgondnok ismertette a gyülekezet történetét. Ez után Kiss Józsefné gondnok imádkozott a lelkipásztorért, majd Illés Zsófia szavalatát hallgatta meg az ünneplő sereg.

A gyülekezetet és a jubiláló lelkipásztort többek között Dr. Udvardi Erzsébet polgármester, Eszlinger András volt kisbéri lelkipásztor, Vajsné Fazekas Ibolya ászári lelkipásztor, Vancsai József evangélikus lelkész és Dr. Ferencz Péter, a Batthyány Kázmér Szakkórház igazgatója is köszöntötte. Az ünnepi istentisztelet után a gyülekezet lelkipásztora szeretetvendégségre hívta a megjelent vendégeket és a gyülekezeti tagokat.

Újságunkat – hirdetőinknek és alapítványunk támogatóinak köszönhetően – ingyenesen juttatjuk el olvasóinkhoz !

Hét Határ Református hitéleti lap. Megjelenik minden hónap első vasárnapján Ács, Ászár, Bana, Bábolna Bokod, Csép, Császár, Dad, Ete, Kisigmánd, Kisbér, Kömlőd, Környe, Környebánya, Nagyigmánd, Oroszlány, Réde, Vérteskethely, Szákszend, Tárkány reformátusai közt

Kiadó: "Közelebb Egymáshoz" Alapítvány 2854 Dad, Fő u. 28. Felelős kiadó: **Gerecsei Zsolt** elnök 2941 Ács, Fő u. 71.

Szerkesztőség: 2853 Kömlőd, Perczel u. 26. tel.: 06-34/578-503 fax.: 06-34/470-543 **email:** hethatarlap@freemail.hu

Felelős szerkesztő: **Bogáth István** Nyomtatás: MONTÁZS Press Kft. Oroszlány tel.: 20/454-35-41 Molnár Ferenc ügyvezető Internet elérhetőség: www.hethatar.refdunantul.hu

ISSN 1417 - 7641